

УДК 339.98:327 ЄС

Дєдков М. В.¹, Горобзєєва Коелью К.²

¹ канд. іст. наук, проф. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ГФ-219 НУ «Запорізька політехніка»

НАСЛІДКИ BREXIT ДЛЯ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ ТА ЄС

Дослідження британських аналітичних центрів демонструють , що вихід Великої Британії (далі – ВБ), з ЄС призведе до економічних втрат насамперед

для ВБ. За підрахунками Центру економічної ефективності та дослідницької ініціативи «Сполучене Королівство в Європі, що змінюється», вихід ВБ з ЄС на умовах досягнутої угоди зменшить британський ВВП на душу населення на 1,9- 5,5 % до 2030 р. Нові угоди про вільну торгівлю ВБ з іншими державами навряд зможуть компенсувати втрати від зменшення обсягів торгівлі з ЄС. Очікуваний негативний вплив на ЄС буде меншим — на рівні 0,7 % ВВП на душу населення. Несприятливі наслідки найбільше відчують Ірландія, Нідерланди та Бельгія. Порівняння видатків ВБ на ЄС до 2023 р. у двох випадках — збереження членства та виходу на умовах угоди — демонструє, що вихід з Союзу начебто зберігає ВБ додаткові 8,7 млрд £ публічних фінансів. Утім аналіз Центру економічної ефективності показує, що ці кошти нівелюються втратою фінансової підтримки ЄС у сільському господарстві, освіті й науці, а також додатковими адміністративними витратами від Брекзиту. Тож у короткостроковій перспективі ВБ не зможе розраховувати на додаткові фінанси для внутрішніх публічних політик. У довгостроковій перспективі ВБ може використовувати 0,4 % ВВП, який наразі надходить у бюджет ЄС, на внутрішні потреби, але участь у митному союзі з ЄС може суттєво зменшити цю суму. Для ЄС важливим є вплив Брекзиту на формування його економічної та фінансової політик. Поперше, держави ЄС, що не послуговуються євро, втрачають сильного захисника своїх інтересів, хоча блок північноєвропейських держав разом з Нідерландами в дискусіях про майбутнє економічного й валютного союзу продемонстрували ефективну протидію надто амбітним планам Франції. По-друге, у випадку злагодженого виходу ВБ продовжить сплачувати кошти до бюджету ЄС, що пом'якшить необхідність збільшення внесків держав-членів або зменшення бюджету. Вихід без угоди означатиме, що ВБ більше не платитиме до бюджету ЄС, що загрожує посиленням протиріч між державами ЄС у процесі розгляду бюджету на 2021 – 2027 рр.

Короткостроковими наслідками виходу ВБ з ЄС без угоди стануть екстрене відновлення прикордонного й митного контролю з затримкою руху товарів через перевірки, порушення авіаційного сполучення, інфляція фунта стерлінгів, збільшення цін на імпорتنу продукцію. Підприємства повинні будуть терміново знайти альтернативні джерела постачання та транспортні маршрути; розміщені у ВБ міжнародні фірми в автомобілебудівній та аерокосмічній галузях, очевидно, чекає переміщення до держав ЄС, бо вони не зможуть швидко замінити необхідні деталі, які вони імпортують з ЄС.

У разі провалу угоди найближчим часом ВБ торгуватиме з ЄС та іншими державами на умовах СОТ, оскільки перестане бути стороною 83 повноцінних або часткових торговельних угод ЄС з державами світу, що суттєво здорожчить міжнародну торгівлю. Для укладення нових угод, навіть якщо вони збережуть попередні домовленості, знадобиться час. Вихід без

угоди призведе до втрати ВБ доступу до ринку послуг ЄС, що негативно позначиться на постачальниках фінансових та консультаційних послуг, сконцентрованих у Лондоні.

У довгостроковій перспективі зменшення британського ВВП на душу населення від виходу ВБ з ЄС без угоди може сягнути 3,5- 8,7 %. Прогнозоване зменшення ВВП на душу населення ЄС на 0,9 % за такого сценарію вказує, щовихід без угоди більше зашкодить ВБ.

Унаслідок Брекзиту ЄС втрачає державу з серйозними військовими спроможностями та найбільшими оборонними видатками в Європі. Хоча ВБ гальмувала деякі оборонні ініціативи ЄС, наприклад повноцінне функціонування СОА, а лідери Франції та Німеччини у 2017 — 2018 рр. досягли консенсусу як щодо поточних проєктів (PESCO, Європейська інтервенційна ініціатива), так і далекосяжних планів (формування першої військової одиниці потенційної армії ЄС, створення Європейської ради безпеки), ключові держави ЄС потребують модернізації армій та узгодженої концепції оборонної й безпекової політик Союзу. Якщо процес виходу ВБ з ЄС завершиться злагоджено, можна очікувати, що ВБ та ЄС надалі узгоджуватимуть позиції в найважливіших питаннях зовнішньої політики, координуватимуть міжнародну допомогу задля розвитку та обмінюватимуться інформацією щодо санкцій з можливим виробленням механізму їх координації.

Вихід ВБ з ЄС без угоди або конфліктні переговори про майбутні економічні взаємини негативно вплинуть на відносини в питаннях зовнішньої політики, безпеки та оборони. Враховуючи попередні застереження ВБ щодо найамбітніших оборонних ініціатив ЄС та скепсис впливових держав ЄС щодо США як безпекового гаранта в часи президентства Д. Трампа, подальші труднощі у відносинах між ЄС та ВБ можуть призвести до більшої автономізації оборонної й безпекової складової ЄС, посилення впливу Німеччини та Франції й ізоляції ВБ. Під загрозою також опиниться практика обміну співробітниками інституцій, відповідальних за зовнішню, оборонну та безпекову політики в ЄС та ВБ. Якщо після Брекзиту без угоди ВБ та США домовляться про нові форми безпекової співпраці, то ВБ концентруватиметься на глибшому співробітництві з США в межах НАТО й припинить працювати над гармонізацією оборонних ініціатив ЄС з діяльністю держав членів у НАТО. Крім того, варто очікувати посилення зв'язків ВБ з Австралією, Новою Зеландією, Канадою та, можливо, Індією.

Для Північної Ірландії Брекзит без угоди означатиме посилення безпекових ризиків та ймовірність повернення терористичних практик, а також погіршить економічну ситуацію в регіоні. Стосунки між Ірландією та ВБ можуть додатково погіршитися.

Отже, для Великої Британії негативний вплив “Brexit” буде визначатися: ускладненням доступу на товарні та фінансові ринки ЄС (на які припадає 45 % британського експорту); інфляційним тиском, викликаним подорожчанням товарів, імпортованих з ЄС (Британія має стійке негативне сальдо у торгівлі з континентальною частиною ЄС) внаслідок сплати додаткових митних платежів та НДС; зменшенням попиту на фінансові послуги (за рахунок країн-членів ЄС) та ймовірного переїзду частини фінансових установ до Франкфурту, Відня та Парижу; втратою можливостей впливати на прийняття регулятивних правил ЄС (які все одно будуть мати велике значення для двосторонніх економічних відносин), а також використання політичної ваги усього ЄС в процесі врегулювання економічних відносин з «третіми країнами». В той же час, згадані втрати частково можуть бути компенсовані припиненням щорічних платежів до спільного бюджету ЄС (в сумі до 13 млрд.ф.ст., з яких лише 7 млрд. ф.ст. повертаються у якості зворотних субвенцій) та спрощенням торгово-економічних відносин Британії з «третіми країнами», чому зараз деколи заважають занадто обтяжливі бюрократичні вимоги, встановлені Брюсселем. Втім, позитивний вплив цього фактору буде стримуватися необхідністю проведення окремих переговорів щодо торговельного режиму з деякими особливо важливими партнерами, з якими зараз ці питання врегульовані в межах їхніх відносин з ЄС в цілому (йдеться майже про 60 країн, насамперед, США, Індію, Китай, Японію та Австралію).